

21. maj 2026

UPA2026/11

2025-mut Nunatta Karsiata naatsorsuutaasa akuersissutigineqarnissaannik siunnersuut.
(Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq)

Nunatta Karsiata 2025-imut naatsorsuutai kiisalu naatsorsuutit pillugit nassuiaatit ilanngullugit, kukkunersuiisullu nalunaarutaannik minnerunngitsumillu Asiaq aammalu Nukissiorfiit pillugit naatsorsuutit saqqummiussinerannut Siumut sinnerlugu qujanaq.

2025-imut naatsorsuutit takutippaat ingerlatsineranut, sanaartornermut taarsigassarsianullu tunngasuni, tassa DAU-mik taaneqartartup, 101 mio. kr.-inik amigartooruteqartoqartoq, missingersuutinili 126 mio. kr.-inik amigartooruteqartoqassasq naatsorsuutigineqarsimagaluarluni. Taamaattumik naatsorsuutit naatsorsuutigineqartunit 25 mio. kr.-inik pitsaanerupput. Aamma ingerlatsineranut sanaartornermullu tunngasumik inernerup, tassa DA-mik taaneqartartup, 109 mio. kr.-inik amigartooruteqartoq takuneqarsinnaavoq, missingersuutini 134 mio. kr.-inik amigartooruteqartoqassasoq naatsorsuutigineqarsimagaluartoq.

2024-imut sanilliullugu inernerit ajornerulersimapput. 2024-imi DAU-mi 250 mio. kr.-inik sinneqartooruteqartoqarpoq, DA-milu 257 mio. kr.-inik sinneqartooruteqartoqarluni. 2025-imi sinneqartoorutit amigartoorutinngortinneqarput. Tamatuma takutippaa pisortat aningaasaqarnerat suli isertitat allanngorarnerinut kiisalu inatsisitigut aalajangersimasumik aningaasartuutit qaffakkiartornerat mianernartuusoq.

Siumup aamma maluginiarppaa 2025-imi isertitat pensioninit iluanaarutinit akileraarutitaat, aalisarnermiit akitsuutit annerusumik isertitaqarfiusimanerat kiisalu suliffeqarfiit akileraarutaanniit annertunerusumit aningaasaqarnitsinnut pitsaanerulersinneqarsimasut. Tamatuma takutippaa inuiaqatigiinni aningaasaqarnikkut ingerlatsineq suli ineriartortoq. Kisianni aamma nassuerutigisariaqarparput isertitat taakku ilaat aningaasarsiornikkut allanngorartoqarsinnaanera eqqarsaatigalugu, aningaasaqarnitsinnut patajaatsumik ingerlatsinissamut tunngaviliisuunngimmata.

Siumumiit aamma maluginiarparput aningaasatigut inatsisitigut pituttukkanut aningaasartuutit ingerlaavartumik annertusiartortut. Malunnarnerpaajulluni sulineranut ilanngaati qaffannikuunera – tamannali politikikkut aaliangiussaavoq - kiisalu utoqqalinersianut aningaasartuutit aamma naatsorsuutigineqartumiit annertunerulersimapput. Tamatuma takutippaa akisussaassuseqartumik pingaarnersuineq aammalu atugarissaarnermik inuiaqatigiinni piujuartitsisumik ineriartortitsineq pisariaqartinneqartoq.

Siumup erseqqissaatigissavarput ukiumi angusat kisiamik aningaasaqarnitta inissisimaneranik toqqammaveqanngimmat, kisianni aamma aningaasaqarnermik aqutsinerup qanoq ittup atornerqarnera tamatumani isigineqartussaammat.

Kukkunersiuisut nalunaarutaat pitsanngorsaattissanik aammalu ilungersunartumik isiginiartariaqartunik imaqarnera Siumumiit maluginiarparput.

Tamatumani pineqarput aningaasanik nakkutiginninneq pitsanngorsagassaasoq, ilaatigut makkunani BSU- aammalu ESU aqutugalugu taarsigassarsianut tunngatillugu ajornartorsiutinik peqarpoq, qularnaveeqqusiissutit (tassa, pantebreve) pillugit nalornissutit kiisalu systemimik atuinermi tapersorsorneqannginnerit pillugit pitsanngorsagassaartoqartoq. Tamatuma saniatigut akileraartarnermut tunngatillugu Nunatta Karsiata kommunellu akornanni naatsorsuutit pillugit nalornissutit tikkuarneqarput.

Periarfissarlu manna iluatsillugu Aningaasaqaarnermut Naalakkersuisoq marlussunnguanik apeqquteqarfigerusupparput, inaarutaasumik oqaaseqarnissamini akissuteqarnissaa eqqarsaatigalugu:

1. Ukiuni kingullerni tallimani kommuunit tallimaasut akornanni akileraarutinik unerartitanik A-skat-inik piffissaq eqqornagu akiliuteqartarsimasut qassiuppat aammalu kommuunit sorliit pineqarpat?

2. Akileraarutit unerartitat A-t ukiuni kingullerni tallimani piffissaq eqqorlugu akilernerqartarsimangitsut aningaasanngorlugit qanoq annertutigippat? (Kommuunit tallimaasut akornanni piffissaq eqqorlugu akilernerqartarsimangitsut immikkoortiterlugit nalunaarsoqquneqarput)

Siumup isumaqarpoq pissutsit taakku ilungersunartutut isigineqartariaqartut aqqinneqartariaqartullu. Innuttaasut tatiginnissinnaasariaqarput pisortat aningaasaataat eqqortumik aqunneqartut pineqartillugu aammalu aningaasaqarnermik aqutsineq patajaatsoq ersarissorlu ingerlanneqartoq eqqarsaatigalugit.

Taamaakkaluartoq maluginiagassaavoq nunatta karsiata ukioq 2025-imut naatsorsuutai ataatsimut isigalugit kukkunersiuisunit annerusumik uparuagassartaqanngimmata aammalu akuersissutigineqarsimasut.

Sanaartugassanut Iluarsagassanullu Aningaasaateqarfik pillugu naatsorsuutit aamma takutippaat inuiaqatigiinni ineriartortitsinermit sulii annertuunik aningaasaliisoqartoq. Aningaasaateqarfiup pigisai 2024-imi 596 mio. kr.-iusimasut 2025-ip naanerani 429 mio. kr.-inut apparput. Tamatuma saniatigut 2025-imi suliniutinut ingerlasunut 757 mio. kr.-it atorneqarsimapput, aningaasaliissutigineqarsimasulli 647 mio. kr.-iullutik. Aammalu 2025-imi suliniutit nutaat 17-it aallartinneqarsimapput maluginiagassaallutik, soorlu makkununnga:

- Inissialiornernut
- Ilinniartunut inissiaannut (kollegiat)
- Peqqinnissaqarfiit iluarsartuunneqarneri allilernerqarnerilu
- Umiarsualivinnut aningaasaliinerit
- Ilinniartitaanerup iluani sanaartornerit
- Aammalu attaveqaasersuutit pisariaqartitsiviusuni aningaasaliinerit.

Taakku aningaasaliissutit tassaapput nunatta ineriartortinneqarnerani aammalu illoqarfinni nunaqarfinnilu inuuniarnikkut pitsaanerulersitsinissaq siunertaralugu aningaasaliinerit pisariallit Siumumiit tapersersukkagut.

Kisianni aamma nassuerutigisariaqarparput suliniutit arlallit kinguaattooqqapput, missingersuutaasumiit annerusumik aningaasaliisariaqartarnerit aammalu sanaartukat ilaat ilaat piffissaliussat iluani naammassineqanngitsoori suli nalaanneqartarlutik. Kukkunersiuisut nalunaarutaat aningaasaateqarfiullu nassuiaataat qimerlooraanni takuneqarsinnaavoq peqqinnissaqarfimmi suliniutaasut kiisalu inissianik sanaartornerni suliniutini anginerusuni nakkutiginninneq sukaterneqartariaqartoq. Tamatumammi ersersippaa suliniutinik aqutsinerup kiisalu sanaartornermut aningaasaliissutit pingaarnersiorneqarnissaat pitsaanerulersinniarlugu ingerlatsisoqartariaqartoq.

Siumut akisussaassuseqartumik aningaasaqarnikkut politikimik ingerlatseqataajuartuuvooq, innuttaasut pillugit aningaasaliinerit aammalu Nunatta Karsiata siunissaq ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu patajaatsumik aningaasaqarnitta inissinnissaa Siumut pingaartitarilluinnarmagu.

Nukissiorfiit ukiumoortumik nalunaarusiaanni ersarissumik takuneqarsinnaavoq inuiaqatigiinnut pingaarutilimmik atortulersuutit pillugit aningaasaliinerit patajaatsut pisariaqartinneqartut. Suliffeqarfik nunarput tamakkerlugu innaallagissamik, imermik kiassarnermillu pilersuivoq, nunatta silap pissusaa aamma nunap annertussusaa eqqarsaatigalugit ajornakusoortunik atugassaarluni. Nalunaarusiami erserpoq suliffeqarfik 2025-mi 32,7 mio. koruuninik amigartooruteqartoq aammalu atortulersuutit pisoqaliartornerat pissutigalugu aningaasaliiffigeqqinneqarnissamut annertuumik kinguaattoruteqaqqasoq. Taamaattumik ukiumi tulluuttuni akigitat ukiumut 7 procentimik qaffanneqarnissaat politikikkut akuersissutigineqarsimasooq.

Siumup aamma maluginiarpaa pilersuinerup isumannaatsuunera suli qaffasissumiittoq, kisianni ukiup ingerlanerani pisoqarsimaneri, soorlu Aasianni ikuallattoornerup aammalu Kangaatsiami uuliamik kuuttoornerit, ersersikkaat pisariaqartoq sillimaniarnikkut pilersaarusionerq, aserfallatsaaliineq kiisalu piffissamut ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu pilersaarusiortoqartariaqartoq. Pingaaruteqarpoq nuna tamakkerlugu – illoqarfinni nunaqarfinnilu – innuttaasut pilersorneqarnermik tatiginnissinnaanissaat.

Tamatuma saniatigut pitsaasuuvooq takullugu mingutsitsinnginnerusumut allanngoriartorneq ingerlaqqittoq, ilaatigut erngup nukinganik nukissiuutit ineriartortinnerisigut, sarfamid kaabilit (el-kedelit) kiisalu nukissiuutinik ataavartunik annertunerusumik atuinerup aqqutigalugit.

Suliffeqarfik Asiaq eqqarsaatigalugu ukiumoortumik nalunaarusiaq takutitsivoq suliffeqarfik nunatsinni immikkut ilisimasatigut pingaaruteqartuusoq. Asiaq paasissutissanik nunap assinginik, silaannaap allanngoriartorneranut paasissutissanik, imermik ilisimatusarnermik, nunap assiliorneranik kiisalu sanaartornermut tunngasunik misissuinerinik inuiaqatigiinnut pingaarutilinnik suliaqartarpoq. Suliniutit annertuut, attaveqaasersuutit aammalu mingutsitsinnginnerusumut allanngoriartorneq eqqarsaatigalugit paasissutissat taakku pingaaruteqarluinnarput.

Asiaq 2025-mi 1,759 mio. koruuninik sinneqartooruteqarsimavoq, aammalu suliffeqarfiup aningaasaqarnikkut inissisimammi patajaalluni. Nalunaarusiami erserpoq Asiaq-p suliasaasa amerliartornerat kiisalu nunanit allaneersunit aningaasaliissutit amerlanerusut suliffeqarfiup immikkut ilisimasaanut pisariaqartitsineq takutikkaat.

Siumut isumaqarpoq Nukissiorfiit aamma Asiaq inuiaqatigiinnut pingaaruteqartunik suliassaqartut, nunatsinni siunissami ineriartortitsinermut aalajangiisuullutik. Taamaattumik pingaaruteqarpoq politikki aqputigalugu suliffeqarfiit taakku patajaatsunik sinaakkuteqartinnissaat, ungasinnerusumut aningaasaliiffiqarneqarnissaat kiisalu sulisut immikkut piginnaasaasa ineriartortinneqarnissaat qulakkeeqataaffiginissaat.

Taamatut oqaaseqarluta Siumup Nunatta Karsiata 2025-imut naatsorsuutai Kukkunersiunermit Ataatsimiititaliamut ingerlateqqinneqarnissaat inassutigaa. Naatsorsuutigalugulu Naalakkersuisut oqaaseqaatitsinni apeqputigisagut marlussuit ilanngullugit akissuteqarfigilaassagai.

Qujanaq.

Erik Jensen, Siumut